

Úřad NASA publikoval snímek opavské univerzity

Na Nový rok, 1. ledna 2021, publikoval americký úřad NASA jako prestižní astronomický snímek dne s názvem fotografií „Galaxies and the South Celestial Pole“ (Galaxie a jižní nebeský pól), jehož autory jsou Petr Horálek a Josef Kujal. Snímek vznikl během expedice za úplným zatměním Slunce 14. prosince 2020 do Chile za podpory Fyzikálního ústavu SU v Opavě a mezinárodního projektu Solar Wind Sherpas Univerzity na Havaji. Ukazuje hluboké pole v okolí jižního nebeského pólu, kterému dominují tři galaxie – úsek naší Mléčné dráhy a dvě satelitní galaxie, tzv. Magellanova oblaka.

I přes mimořádně složitou cestovatelskou situaci z důvodu pandemie COVID-19 se podařilo česko-slovenskému týmu za podpory mezinárodního projektu Solar Wind Sherpas, Univerzity na Havaji, Fyzikálního ústavu SU v Opavě a VUT v Brně vycestovat do Chile za úplným zatměním Slunce 14. prosince 2020. Expedice se potýkala s nejrůznějšími logistickými problémy už dlouho před samotným vycestováním, nakonec se jí Chile podařilo dostat. Ale pozoruhodný úkaz se jí z důvodu nepřízně počasí patřičně zaznamenat nepodařilo. Jako druhotný program si astrofyzikové vybrali různé zejména fotografické cíle, z nichž jeden se dočkal úspěchu právě na Nový rok 2021 – byl to snímek publikován jako [Astronomický snímek dne NASA 1. ledna 2021](#). Výsledky včetně tohoto budou využity jak k vědeckým a vzdělávacím účelům, tak například jako materiál pro dokumentární film Multimediálních technik na Slezské Univerzitě v Opavě. Cesta Petra Horálka za zatměním Slunce byla podpořena také z projektů EU a MŠMT, konkrétně projektu Inter-Inform LTI17018 a ESF projektem CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014696 Rozvoj VaV kapacit Slezské univerzity v Opavě.

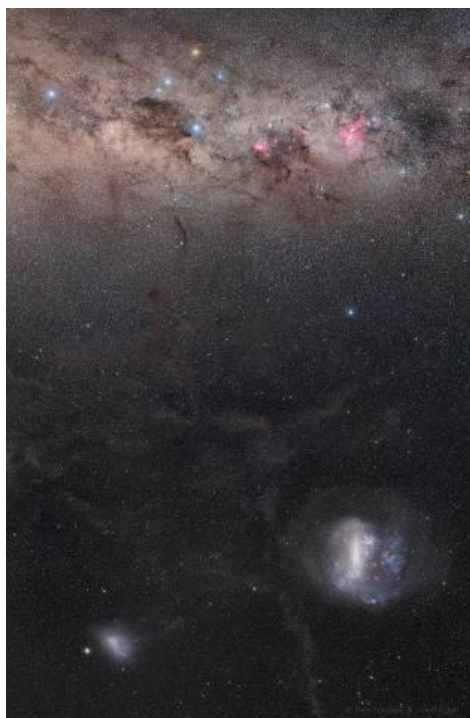
Autoři snímku jsou Petr Horálek, pracovník opavské univerzity a astrofotograf, a Josef Kujal, člen Astronomické společnosti v Hradci Králové. Pro Horálka je toto již 27. úspěch v NASA, u Kujala je to poprvé (stává se tak dalším Čechem, který tohoto úspěchu dosáhl). Snímek fotografové pořídili na zahradě ubytovacího centra Mirador de Pucon v časných ranních hodinách 16. prosince 2020 v místě s velmi tmavou oblohou. Aby snímek pořídili, ustavili velice precizně fotografickou montáž a snímali sekvenčně hned 4 pole v okolí jižního nebeského pólu na speciálně citlivou zrcadlovku Canon 6D a světelný objektiv Sigma 50 mm. Nasnímané segmenty pak digitálně složili do jedné širokoúhlé mozaiky.

Na snímku je zachyceno hvězdné okolí jižního nebeského pólu. Hvězdná mozaika pokrývá asi 60 stupňů širokou oblast na jižní obloze, lemovanou jasnými galaxiemi a skvosty

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progressy.physics.cz.

jižního nebe. Nahoře jsou vidět hvězdy a mlhoviny podél roviny naší vlastní Galaxie Mléčné dráhy. Ve středu nahoře vévodí Jižnímu kříži žlutavý obr Gama Crucis s tmavou oblastí mlhoviny Uhelný pytel pod ramenem kříže vlevo. V galaktické rovině u pravého okraje svítí hvězda Eta Carinae a červená záře Velké mlhoviny v Lodním kýlu (známé také jako mlhovina Carina). Dole jsou vidět Velké a Malé Magellanovo mračno, samostatné satelitní galaxie naší Mléčné dráhy. Spojnice od hvězdy Gama Crucis přes modrou hvězdu dole v Jižním kříži Alfa Crucis míří k jižnímu nebeskému pólu. Ten se na snímku nachází vlevo od jeho středu. Oblast jižního nebeského pólu na hlubokém snímku zahrnují mračna mezihvězdné látky, tzv. galaktické cirry.

Astronomický snímek dne NASA (Astronomy Picture Of the Day, zkráceně **APOD**) je prestižní ocenění nejzajímavější astronomické fotografie dne, kterou pro každý den pečlivě vybírají a následně doplňují osvětlným popisem editoři prof. Jerry Bonnell (z Michiganské Technologické Univerzity) a prof. Robert Nemiroff (z Univerzity v Marylandu), spolupracovníci NASA. Mottem APODu je „Objevujte vesmír“ a od roku 1995, kdy byl výběr zahájen, se stal jedním z nejuznávanějších svého typu po celém světě. Průvodní texty jsou překládány do 23 světových jazyků včetně češtiny (o kterou se stará od roku 1999 Josef Chlachula) a na sociálních sítích je APOD sledován stamilióny návštěvníků denně.

Snímek Galaxie a jižní pól publikovaný NASA jako snímek dne 1. ledna 2021. Foto: Petr Horálek (FÚ SU v Opavě), Josef Kujal (Astronomická společnost Hradec Králové)

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progressy.physics.cz.

Kontakty a další informace:

Mgr. Debora Lančová

Fyzikální ústav SU v Opavě

Email: debora.lancova@physics.slu.cz

Telefon: +420 776 072 756

doc. RNDr. Gabriel Török, Ph.D.

Garant evropského projektu HR Award

Email: gabriel.torok@physics.cz

Telefon: +420 737 928 755

prof. RNDr. Zdeněk Stuchlík, CSc.

Ředitel Fyzikálního ústavu SU v Opavě

Email: zdenek.stuchlik@physics.slu.cz

Bc. Petr Horálek

*PR výstupů evropských projektů FÚ SU v Opavě
spoluautor snímku*

Email: petr.horalek@slu.cz

Telefon: +420 732 826 853

Josef Kujal

*Astronomická společnost v Hradci Králové
spoluautor snímku*

Email: josef.kujal@ashk.cz

Telefon: +420 733 651 586

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progressy.physics.cz.